

Jaarstukken 2022

Gemeente
Hengelo

de restanten van eerdere jaren) en hebben wij in 2022 meer kosten kunnen toewijzen aan de Rijksmiddelen waardoor onze eigen begrote middelen minder belast zijn. Dit leidt tot een voordeel van €714.000. De middelen die we tot nu toe over hebben vanuit de SPUK mogen we ook in de nieuwe afrekenperiode (2023-2026) inzetten, naast de nieuwe uitkering die we voor dit doel krijgen (periode 2023-2026). Wij komen bij de Zomernota 2023-2027 terug op een bestedingsplan voor zowel de eigen middelen als de Rijksmiddelen, om onze bestaande taken uit te kunnen voeren.

- Daarnaast hebben we incidentele Rijksmiddelen gekregen voor het nationaal programma onderwijs waartegenover ook lasten gemaakt zijn. Dit leidt tot een verschuiving in de baten en lasten, Dit is per saldo budgettair neutraal.
- We hebben in 2022 een aanvullende subsidie ontvangen vanuit de centrumgemeente Enschede (zowel incidentele als structurele middelen) voor de uitvoering van de RMC functie (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten). Bij de 2e berap was het nog onzeker of wij alle middelen zouden kunnen aanwenden in 2022 en in verband met de mogelijkheid van een terugbetaalverplichting hebben wij toen het voordeel nog niet gemeld. Inmiddels is duidelijk dat wij deze middelen juist ingezet hebben en niet terug hoeven te betalen en bedraagt het saldo voordelig € 170.000.
- Het overige verschil bestaat uit diverse kleine afwijkingen.

Toelichting nog te besluiten begrotingswijzigingen

Gedurende 2022 zijn er een tweetal begrotingswijzigingen als administratieve wijziging doorgevoerd, deze zijn hierdoor niet aan de raad voorgelegd middels een verzamelwijziging. De wijzigingen zorgen niet voor een resultaat of een uitzetting, maar betreffen enkel een herverdeling van middelen tussen programma's 4, 6 en 9, waardoor ze formeel besloten hadden moeten worden door de raad. In het raadsadvies van de Jaarstukken is er een voorgenomen besluit opgenomen over begrotingsafwijkingen met als doel deze alsnog goed te keuren. Voor programma 4 betekent dit een uitzetting van uitgaven van € 12.478. De middelen zijn in eerste instantie in programma 9 geland en worden middels deze wijziging op het juiste budget gezet om te kunnen inhuren.

5.2.5 Sport, cultuur & recreatie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Bruggink, Luttikholt en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

W. Groot en K. Boerrigter

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

Sportbeleid en sportaccommodaties

Na twee lastige corona jaren hebben wij nadrukkelijk aandacht besteed aan de verbinding van sport als middel voor onder andere gezondheid, preventie, onderwijs en jeugd(zorg). Naast de gevolgen van corona heeft ook de gas/energie ontwikkeling impact gehad de veranderende vraag van behoefte en aanbod.

Om een stimulerende en sportieve omgeving te bieden hebben wij ingezet op onder andere versterking van de openbare ruimte en verbinding met de omgevingsvisie.

Cultuur

Het culturele veld heeft zich staande gehouden na corona, maar de gevolgen zijn nog steeds merkbaar. Om de weerbaarheid van de sector te verbeteren hebben we geïnvesteerd in corona ondersteuningsmaatregelen.

Ondanks de nasleep van corona hebben we in 2022 in de volle breedte kunnen werken aan de drie programmalijnen van de Kunst- en Cultuurnota 2021-2024.

Daarnaast heeft de energiecrisis ook invloed op de culterele sector.

Openbaar groen

We willen voor onze bewoners en bezoekers een openbare ruimte die aantrekkelijk is en die klaar is voor de toekomst. Iedereen moet de buitenruimte kunnen gebruiken en iedereen moet er volop van kunnen genieten.

Relevante beleidsnota's

- [Kadernota Sport en Bewegen](#) (2017)
- Lokaal Sportakkoord 'Hengelo Inspireert' (2020-2022)
- [Kunst- en Cultuurnota Hengelo 2021-2024](#) (2021)
- Kwartier maken voor de Collectie Hengelo (2008)
- [Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022](#)
- [Nota Vrijetijdseconomie 2011-2021](#)
- [Horecavisie](#) (2016)
- Vitale coalities (2008)
- [Nota Snippergroen](#) (2015)
- [Groenplan Hengelo](#) (2015)
- [Bomenverordening](#) (2018)
- Meerjarenplan gezondheid (2019)
- [Een nieuwe focus op preventie](#) (2019)
- Kadernota Spelen (2016)
- Nota Hondenvoorzieningen (2017)
- Klimaatadaptatiestrategie (2022)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden Twente

Gildebor draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en sportaccommodaties.

Regionaal Bestuurlijk overleg Sport

Het regionaal Bestuurlijk Overleg Sport draagt bij aan het programma door onderlinge afstemming, kennisdeling en samenhang te bevorderen. Eind 2017 is er een regionale notitie 'Sport en Bewegen in Twente' gemaakt en onderschreven door alle 14 Twentse gemeenten. De verwachting is dat in 2023 een nieuwe visie wordt opgesteld.

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en het bevorderen van recreatie en toerisme.

Cultuurregio Twente

Cultuurregio Twente stelt geld beschikbaar ter bevordering van samenwerking tussen de kunst- en cultuursectoren in alle Twentse gemeenten. Het profiel van de Cultuurregio Twente en onderliggende ambities zijn door alle 14 Twentse gemeenten onderschreven.

Groene Partners

2 keer per jaar vindt het Groene Tafel overleg plaats met de groene partners. Naast de gemeente en Gildebor zijn hierbij aangesloten: Natuur- en Milieuraad Hengelo, Nederlandse Bijenhoudersvereniging, Groei- en Bloei, IVN, KNNV en het NIVON.

Wat hebben we bereikt

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

5.1.1 In 2024 sporten, bewegen en spelen meer inwoners van Hengelo

We hebben inwoners in Hengelo geïnformeerd over en aangezet tot (meer) sport en bewegen. Op deze manier stimuleerden we inwoners te sporten en te bewegen. Ook werden ze aangezet tot een actievere en gezondere leefstijl. Hiervoor hebben wij sport- en beweegaanbieders ondersteund met subsidies, kennis en inzet van professionals (combinatiefunctionarissen).

In 2022 hebben we weer bereikt dat er een betaalbaar aanbod van sportaccommodaties is. Het aanbod sluit aan bij de behoeften en mogelijkheden van de inwoners. De accommodaties voldoen aan de eisen van NOC*NSF en de sportbonden.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage volwassen Hengeloërs (>18 jaar) dat aangeeft één maal per week of vaker te sporten of intensief te bewegen (%)	71,0%	72,0%	72,5%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar (%)	60,0%	60,0%	60,0%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor jongeren tot 12-18 jaar (%)	38,2%	40,0%	42,0%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over de mogelijkheden voor volwassenen om te sporten en te bewegen in de openbare ruimte in Hengelo (%)	65,2%	66,0%	67,0%

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

5.2.1 In 2024 waarderen inwoners en bezoekers het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor (de diversiteit van) het aanbod van culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,0	7,0	6,9
Het rapportcijfer dat inwoners geven aan de kwaliteit van de culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,1	7,1	7,2
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor het behoud van het cultureel erfgoed van Hengelo, zoals monumenten (cijfer 1-10)	8,0	8,0	6,2

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

5.3.1 In 2024 zijn inwoners meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'In mijn buurt is voldoende groen' (%)	77,1%	77,7%	78,0%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden' (%)	63,7%	63,7%	62,0%
Percentage openbaar groen ten opzichte van de totale openbare ruimte (%)	51,3%	51,3%	51,3%

5.3.2 In 2024 kent Hengelo meer biodiversiteit in de openbare ruimte.

Beleidsindicatoren	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
Oppervlakte ecologisch beheerde bermen en graslanden (hectare)	107,5	236	227

Wat hebben we daarvoor gedaan

5.1.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

In 2022 hebben de Special Olympics Nationale Spelen (SONS) plaatsgevonden in Twente. Met duizenden sporters was het evenement een groot succes. De SONS gaven invulling aan de volgende thema's:

- Meedoen door kwetsbare doelgroepen/gehandicaptensport
- Sport en bewegen voor een vitale en gezonde samenleving
- Talenterkenning, ontwikkeling en ondersteuning

Deze thema's kwamen ook aan de orde in het lokaal sportakkoord 'Hengelo Inspireert' en de leefstijl interventie. In 2022 vond de start van de leefstijl interventie plaats. Binnen deze regelingen is er specifieke aandacht besteed aan kwetsbare doelgroepen en het versterken van de sociale basis.

De aanvragen binnen deze regelingen waren inhoudelijk en operationeel breed en droegen bij aan:

- Het bevorderen van kansengelijkheid

- Het bevorderen van bewegen in het dagelijks leven
- Een vitale sportsector behouden en ontwikkelen

Om het aanbod en de behoefte goed in te richten hebben combinatiefunctionarissen veel verschillende sport en beweeg activiteiten georganiseerd. Ook sportverenigingen en aanbieders hebben bijgedragen bij het aanbieden van het sport- en beweegaanbod voor (kwetsbare) doelgroepen.

In 2022 heeft Hengelo Sport vijf vakleerkrachten ingezet op vijf primair onderwijsinstellingen. Concreet heeft dit geleid tot bevordering op de motorische vaardigheden van kinderen. En tot een (betere) kennismaking met sport. Door het aanbod van Hengelo Sport heeft elk kind 26 uur extra beweging gemaakt. Dit vond plaats binnen het reguliere aanbod voor het primaire onderwijs.

Na twee lastige (corona) jaren zijn ook de activiteiten bij verenigingen weer volledig opgepakt. Ondanks dat alles weer mogelijk was in 2022 gaven verenigingen wel aan dat corona en de gas en energie ontwikkelingen impact hadden op het aantal leden, vrijwilligers en het aanbod. Hierdoor zijn de activiteiten grotendeels in het voorjaar gestart en zijn niet alle budgetten opgegaan. De activiteiten waren gericht op sportkennismaking, sporten met een beperking, sportstimulering, duurzaamheid en deskundigheidsbevordering.

Om sport en bewegen te stimuleren is de inventaris en het onderhoud van gymlokalen en sporthallen geactualiseerd. Voor de buitensport zijn twee velden gerenoveerd. Bij Juliana '32 is het kunstgrasveld gerenoveerd met kurk en in Beckum het natuurgrasveld. Er zijn geen chemische gewasbestrijdingsmiddelen gebruikt voor het onderhoud van sportvelden.

We onderzoeken de mogelijkheid om sportpark Veldwijk opnieuw in te richten. Hierbij wordt uitvoering gegeven aan de afspraken uit de intentieovereenkomst met de voetbalacademie. De streefdatum voor huisvesting van de academie is verlengd van 01 juli 2023 tot 01 juli 2024. In deze uitvoering is er nadrukkelijk aandacht besteed aan een integrale verbinding binnen het sociaal domein en fysiek.

Twentebad

Nadat vrijwel alle beperkingen wegvielen is het gelukt om de begrote inkomsten te realiseren. De behoefte om te sporten en bewegen in het water was groot. In 2022 zijn er 455.000 bezoekers geweest. Dit zijn 165.000 bezoekers meer dan in 2021 (290.000). Voor corona (2019) waren er 470.000 bezoekers.

Door twee jaar corona waren de wachtlijsten voor zwembles erg lang. Eind 2022 waren de wachtlijsten weer op normaal niveau. Ook is er (tijdelijk) meer ruimte gegeven aan zwembles ten opzichte van recreatief zwemmen.

In 2022 zijn weer meer mensen lid geworden van het Twentebad. Zowel bij het banenzwemmen als bij de deelname aan de groepslessen is sprake van een stijgende lijn. De eerste zwaardere zorggroepen zijn ook gestart. De belangstelling hiervoor was groot. Er is besloten om vanaf oktober om op donderdagochtend (uitgezonderd schoolvakanties) te stoppen met vrij recreatief zwemmen ten gunste van bezoekers met tijdelijke of chronische beperkingen.

Door het aanpassen van de programmering is er voldoende beweegruimte in het water de kwetsbare doelgroepen. De ruimte voor omkleeden en begeleiding is nog niet geëvalueerd.

De complexe situatie op de arbeidsmarkt heeft veel invloed gehad op het team en de bezoekers. Door wisselingen in onder andere roosters en instructeurs/trainers hebben doelgroepen dit als lastig ervaren.

Helaas is er op het gebied van gepland onderhoud en het verhelpen van storingen veel overlast geweest. Lange levertijden hebben gerealiseerd in vertraging en niet alles is uitgevoerd. De aanbesteding van de renovatie van de buitenbaden, ligweide, badmeesterstoren en horeca is succesvol verlopen.

5.2.1. Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

In de Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 hebben we drie programmalijnen benoemd. In 2022 hebben we gewerkt aan deze programmalijnen: 1. Versterken van culturele infrastructuur 2. Bevorderen deelname kunst en cultuur 3. Ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling. Hieronder wordt de voortgang in 2022 puntsgewijs toegelicht.

1. Versterken van culturele infrastructuur

- De versterking van de culturele infrastructuur hebben we doorgezet door te subsidiëren vanuit toetsing op artistiek-inhoudelijke en maatschappelijke kwaliteit. Net als bij de culturele kernvoorzieningen hebben we samen met de aanvullende culturele instellingen Museum Hengelo en RTV Hengelo hun profiel beschreven en prestatie-indicatoren vastgesteld om prestaties jaarlijks te kunnen monitoren. Met de andere aanvullende culturele instellingen zijn de gesprekken hierover in 2022 gestart.
- De raad heeft in november een motie aangenomen over ondersteuning van de lokale omroep 1Twente Hengelo. Daarnaast is er besloten om met de organisatie in gesprek te gaan over de bijdrage die 1Twente kan leveren aan het verbeteren en versterken van de onafhankelijke lokale journalistiek.
- In de Kunst- en Cultuurnota is budget opgenomen om de toekomstbestendigheid van Museum Hengelo te onderzoeken en haar plaats in het Hengelose veld te bepalen. Eind 2022 hebben we gezamenlijk een opdrachtformulering opgesteld en is de onderzoeksopdracht bij Museum Hengelo uitgezet.
- In gesprek met zowel de culturele kernvoorzieningen als het amateurkunstveld is gebleken dat een halfjaarlijks overleg niet de vorm is om samenwerking daadwerkelijk op gang te brengen. Wat wel werkt is om elkaar op gezamenlijke thema's te vinden, zoals de Week van de Amateurkunst en het convenant tussen Oyfo en het amateurkunstveld over het gebruik van de Oyfo Theaterzaal. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie "Uitwerking relatie Amateurkunstverenigingen en Kernvoorzieningen" en is er onder het amateurkunstveld en de kernvoorzieningen een onderzoek uitgezet naar de wensen en mogelijkheden om meer tot elkaar te komen.
- We hebben de kunst- en cultuursector verbonden met partijen die uitvoering geven aan evenementen beleid. Bijvoorbeeld door het periodieke Bruisende Binnenstad-teamoverleg.

2. Bevorderen deelname kunst en cultuur

- Het platform Jeugdplein Hengelo, met laagdrempelig, naschools kennismakingsaanbod voor sport, cultuur en welzijn/ontmoeting, is aan een update toe. In februari 2023 is de motie "Vandaag te doen in ons Hengelo" aangenomen met eenzelfde thema. In het voorjaar van 2023 wordt een onderzoek uitgevoerd naar een goed vervangend platform. Hierbij zoeken we naar logische verbindingen met bestaande informatiekanalen.
- Naar aanleiding van de "Hoofdlijnenbrief cultuur 2022: Herstel, vernieuwing en groei" heeft het Rijk aan gemeente Hengelo een Specifieke Uitkering toegekend onder de naam Impuls Jongerencultuur 2022. Deze tijdelijke, extra impuls stimuleert activiteiten en vormen van eigentijdse cultuurbeoefening door jongeren. Met de middelen van deze uitkering hebben we uitvoering kunnen geven aan het project Studio 15 Talenthuis 2022-2023; dit project is een gelijkwaardige samenwerking tussen Oyfo, Metropool en Wijkkracht. Kaliber Kunstenschool, als initiatiefnemer van het oorspronkelijke concept, is daarbij betrokken als ondersteuner en kennispartner. Studio 15 zal naar verwachting rond zomer 2023 haar deuren kunnen openen.

3. Ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling, Beeldende Kunst en atelierbeleid

- We hebben gesprekken gevoerd met de broedplaatsen en atelierorganisaties over de huidige stand van zaken over werkruimte voor beeldend kunstenaars en over toekomstig atelierbeleid. Ook hebben we een enquête uitgezet onder professioneel beeldend kunstenaars om een beeld te krijgen van de behoefte aan werkruimte voor kunstenaars. De uitkomsten hiervan gebruiken we als basis om in het voorjaar van 2023 het nieuwe atelierbeleid vast te stellen. We zetten onder andere in op doorstroming van beschikbare ateliers en projectruimte bij broedplaatsen.
- In 2022 zijn twee broedplaatsen vol van start gegaan. Broedplaats Oogst met een aantrekkelijke programmering voor jong en oud. Kunstenwerkplaats Möllerwerf heeft in 2022 de eerste evenementen, exposities/ tentoonstellingen, workshops georganiseerd.
- Met de toekenning van de subsidie "Presentatie beeldende kunst" aan stichting SchouwArt is er een kunstpodium ontstaan in de binnenstad, waar per september 2022 al een aantal exposities te zien zijn geweest. Het kunstpodium is tijdelijk gehuisvest in de Schouwburg Hengelo totdat er een prominente locatie in de binnenstad is gevonden.
- In 2022 is de gemeentelijke kunstcollectie gecategoriseerd op basis van waarde (A, B en C). De categorie A werken worden per voorjaar 2023 ondergebracht bij een externe kunstopslag. De categorie B en C werken krijgen plek in het depot van het stadhuis. Daarmee kan het gemeentelijk kunstdepot aan de Weusthagstraat worden afgestoten. Het kunstregistratiesysteem is voorbereid op migratie naar een nieuw systeem, dat in 2023 operationeel wordt.

Ook in 2022 ondervond het culturele veld nog het effect van corona. Daarom hebben wij twee regelingen voortgezet namelijk de regeling Urgente Financiële tekorten en de regeling Versterking en Vernieuwing. Met de eerste regeling hebben we ons doel bereikt om de impact van de coronamaatregelen in 2022 geen nadelig effect te laten hebben op de bestaande lokale culturele infrastructuur. Met de tweede regeling hebben we ons doel bereikt om de lokale culturele sector in (post)coronatijd te versterken en vernieuwen.

De energiecrisis raakt ook het maatschappelijk veld. Om de betreffende organisaties steun te bieden heeft de gemeenteraad in november 2022 de resterende middelen uit de Motie Wederopbloei bestemd voor het instellen van een Hengeloos Energiefonds voor Maatschappelijke Organisaties. Hiermee leveren we, conform de motie, een maatwerkoplossing per organisatie.

De Erfgoedcommissie werd in 2022 nog meer bij ontwikkelingen in de stad betrokken dan voorgaande jaren. Onder andere bij Hart van Zuid. Niet alleen bij verbouwingen van monumentale of karakteristieke panden, maar ook bij ontwikkelingen waarbij er sprake is van erfgoed, maar waar er geen formele bescherming is geregeld. Het aantal uitgebrachte adviezen is toegenomen. Daarbij zijn alle adviezen dit jaar door het college overgenomen. Het aantal uitgebrachte adviezen is toegenomen. Daarbij zijn alle adviezen door het college overgenomen. Het verschil tussen het realisatiecijfer en de streefwaarde voor de indicator voor behoud van cultureel erfgoed in 2022, wordt gezien als een eenmalige afwijking. In 2021 waren cijfer en streefwaarde in overeenstemming met elkaar en we hebben onze aanpak in 2022 niet aangepast. Door ziekte was de ambtelijke capaciteit voor erfgoed in 2022 veel lager dan normaal, wat ook een verklaring kan geven.

De Puiencommissie heeft een belangrijke rol bij aanpassingen van panden in de binnenstad. De discussie gaan verder dan alleen de pui op de begane grond, maar richten zich ook steeds meer op herbestemming en aanpassing van de gevels op de verdiepingen en reclame-uitingen. Door goed overleg met eigenaren, huurders en betrokken collega's intern werden projecten besproken en uitgevoerd. De commissie kon snel schakelen en kwam indien gewenst op locatie. Een belangrijke transformatie van het pand op de hoek Molenstraat en Molensteeg is gestart. Het pand wordt opgesplitst in een winkel en enkele appartementen. Voor de eerste keer is na inmenging van de commissie een nieuwbouwpand aan de Pastoriestraat opgeleverd. Daarnaast lopen er nog diverse projecten.

5.3.1 Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo

- In de binnenstad zijn ondergrondse groeivoorzieningen aangebracht voor de bomen, en er is hoogwaardige beplanting aangebracht in cortenstalen bakken. Op het marktplein is (wordt) groen en water toegevoegd.
- Op verschillende plekken in de stad is geïnvesteerd in duurzame vervanging van het groen. Te denken valt aan het groen bij de Bellinckhof, Kirunastraat, Kor Kuilerstraat en het Lijsterpark. Participatie met bewoners was hierin belangrijk.
- Hengelo heeft meegedaan met het NK tegelwippen en heeft de tweede plaats behaald in de categorie 'middelgrote gemeenten'. Een goede prestatie en daarmee gaven we een impuls aan het vergroenen en ontstenen van de stad.
- In de wijken Woolde, Noord en Slangenbeek is het project Van Grijs naar Groen gereed. Voor de Wilderinkshoek hebben de gesprekken plaatsgevonden met initiatiefnemers, zijn de ontwerpen voor twee projecten gereed en is de uitvoering daarvan in voorbereiding. Ook in de wijk Groot Driene Driene hebben gesprekken met initiatiefnemers plaatsgevonden; de uitvoering is in voorbereiding.
- In Dalmeden is gestart met een vergroeningsproject in samenspraak met bewoners naar aanleiding van een oproep van KRO/NCRV voor een Tv programma '12 straten groener'.
- We zijn aan de slag gegaan met de bestuurlijke opdracht 'Revitalisering kinderboerderij en zuidelijke entree Weusthagpark' (Erve Weusthag). De Vrienden van het Weusthag hebben in januari 2022 het Concept Beheerplan Landschapspark Weusthag opgesteld. In augustus is aan de Vrienden een LEADER-subsidie toegekend door de provincie, met een co-financiering van de gemeente. In november heeft een Natuuratelier plaatsgevonden van de Vrienden, begeleid door de provincie (Natuur voor Elkaar). De rol van de gemeente is vooralsnog faciliterend.
- In december is een start gemaakt met de werkzaamheden voor het Natuurcentrum Weusthag.
- Op verschillende plekken is extra groen toegevoegd, o.a. aan de Josef Haydnlaan, Olympisch park, Mussenstraat, Oldenzaalsestraat en Schumanstraat. Ook zijn in diverse grasvelden stinzenbollen aangeplant.

5.3.2 Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte

- De uitvoering van de omvorming van bermen en graslanden naar kruidenrijk grasland - ter bevordering van de biodiversiteit - loopt gefaseerd volgens de aangepaste planning (conform de raadsinformatiebrief van 1 november 2022).
- Bij projecten is ingezet op het behoud van waardevolle bomen en groenstructuren, vitale herplant en meer ruimte voor groen. Onder andere bij de herinrichting omgeving Twentebad en Marskant, en de in voorbereiding zijnde projecten Campus Driene en winkelcentrum Groot Driene.

Wat zijn we blijven doen

Sport

- We hebben sporten- en bewegen gestimuleerd op scholen, in wijken en bij sport- en beweegaanbieders. Hierin blijven wij kijken naar specifieke doelgroepen (o.a. jeugd, mensen in een kwetsbare positie, mensen met een beperking). De activiteiten en begeleiding zijn georganiseerd door verenigingen en combinatiefunctionarissen. Het sportkennismakingsaanbod bij (speciaal) basisonderwijs heeft een vervolg gekregen.
- We blijven ons richten op het realiseren van duurzame verbindingen tussen sport- en beweegaanbieders en onderwijs-, zorg- en welzijnaanbieders. Sport blijft als middel ingezet worden voor onder andere jeugd(zorg), gezondheid, preventie en eenzaamheid. Dit blijven wij doen met de subsidiemogelijkheden en het lokaal sportakkoord.
- De topsport en talentontwikkeling blijven we stimuleren door de FBK-Games te subsidiëren en het Twentebad te faciliteren. Ook blijven wij aandacht geven om sport- en beweeg initiatieven plaats te laten vinden in onze accommodaties en voorzieningen.
- De accommodaties blijven betaalbaar voor inwoners en verenigingen. We blijven onze accommodaties aantoonbaar schoon en veilig houden volgens de eisen van NOC*NSF. Het Twentebad houdt het keurmerk Veilig & Schoon.
- We blijven sport en bewegen nadrukkelijk aandacht geven in de omgevingsvisies waardoor aanbod in de openbare ruimte wordt versterkt. Dit draagt bij aan een vitale en gezonde omgeving. Wij blijven ons inzetten voor het verduurzamen van accommodaties en velden (duurzame kurk toplaag). Ook dragen wij bij aan de regionale ontwikkelingen voor een vitale en gezonde omgeving.
- We blijven ons inzetten om het sport- en beweegaanbod beter vindbaar te maken.

Cultuur

- We hebben de subsidie aan de culturele kernvoorzieningen Oyfo, Schouwburg Hengelo, Metropool Poppodium van Twente (samen met de gemeente Enschede) en de Bibliotheek Hengelo gecontinueerd ten einde een sterke basisinfrastructuur voor kunst en cultuur in Hengelo te houden. De kwaliteit van de culturele kernvoorzieningen hebben we beoordeeld op basis van het Cultureel Waardemodel en daarbij getoetst op gelijkwaardige wijze op de inhoudelijke en de maatschappelijke kwaliteit van de instelling. Het profiel van de instelling bepaalt de context van de beoordeling.
- Cultuurregio Twente: De 14 Twentse gemeenten hebben in 2019 gezamenlijk ingestemd met het Cultuurprofiel van de regio Twente voor de periode 2021-2024. We hebben gewerkt aan de samenwerking, verschillende projecten en verdere uitwerking van een uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma volgt in 2023.
- We hebben de subsidie aan 36 amateurkunstverenigingen gecontinueerd, zodat zij in de volle breedte en met hun diversiteit in staat waren om een bijdrage te leveren aan het kunst- en culturaanbod.
- We hebben de subsidie aan organisaties voor beeldende kunst (HeArtpool, MHHK) en ateliers (SWWK en Ateliers '93) gecontinueerd, zodat er in de basis voldoende mogelijkheden zijn om beeldende kunst professioneel uit te voeren.
- We hebben de subsidie aan organisaties voor cultureel erfgoed (Museum Hengelo, Historisch Archief Beckum en Historie Brandweer Hengelo) gecontinueerd, om de geschiedenis van de stad zichtbaar te houden.
- We hebben de subsidie aan 1Twente Hengelo gecontinueerd, als de lokale publieke omroep die voorziet in een lokaal media-aanbod en staat voor onafhankelijke journalistiek.
- We hebben de financiering voor het programma Cultuureducatie met Kwaliteit gecontinueerd. Ook de schoolbesturen voor het Basisonderwijs en (voortgezet) Speciaal Onderwijs, Fonds Cultuurparticipatie en

de Provincie Overijssel hebben bijgedragen. Het resultaat was een breed en divers aanbod van kunst- en cultuureducatie op alle scholen in Hengelo onder de naam CultuurwijsHengelo.

- We hebben de subsidie aan diverse culturele activiteiten zoals carillonbespelingen, 4 mei Herdenking en Koningsdag gecontinueerd, zodat kunst en cultuur de stad leefbaarder maken en reuring geven. In 2022 zijn de eerste gesprekken met de Hengelose Oranjevereniging gevoerd over hun subsidiëring. In de loop van 2023 komt er een voorstel om de financiering van Koningsdag bij Hengelo promotie onder te brengen.
- De cultuurmakelaar is in het sociaal domein actief geweest. Vanuit het perspectief van meedoen en persoonlijke ontwikkeling heeft zij de verbinding tussen cultuur en sociaal domein gelegd. Cultuur zet ze hier als (preventie)middel in.
- Er is iets minder gebruik gemaakt van de regelingen Culturele Initiatieven en Tegemoetkoming huur Stadhuishal/Podiumbudget. De coronaregeling Versterking en Vernieuwing voorzag al in veel behoefte. Verder hebben we twee rondes van de Stimuleringsregeling Beeldende Kunst uitgezet, waaruit we 17 aanvragen geheel of gedeeltelijk hebben toegekend. De adviescommissie BKV adviseerde over deze aanvragen, hierbij werd de Fair Practice code gehanteerd.

Cultureel erfgoed

- We geven een vervolg aan de inventarisatie van post-'65 architectuur (panden en objecten).
- Voor aanwijzing van waardevolle panden en gebieden is continu aandacht.
- We houden aandacht voor het erfgoed in Hart van Zuid.
- We geven vervolg aan ontwikkeling kerkenvisie.
- We bereiden de nieuwe beleidsnota Cultureel Erfgoed 2022-2026 voor. Omdat nog niet duidelijk was of er voor de Omgevingswet een nieuwe beleidsnota geschreven moest worden of dat erfgoed op een andere manier in deze wet verwerkt zou moeten worden, is deze nog niet opgesteld.
- We subsidiëren de restauraties van cultureel erfgoed, zoals monumentale panden, Tuindorp 't Lansink, begraafplaatsen, herdenkingsmonumenten, studies voor herbestemming karakteristieke boerderijen en opstellen en communicatie/PR projecten gerelateerd aan erfgoed.
- We adviseren eigenaren op het gebied van restauratie, onderhoud, energiezuinigheid.
- We initiëren projecten op het gebied van erfgoed en brengen die in de uitvoering.
- We begeleiden en adviseren eigenaren van winkelpanden in de binnenstad in een proces van ontwerp naar uitvoering voor wijziging van de gevel op de begane grond. Tevens adviseren we eigenaren van winkelpanden in de binnenstad in passende reclamevoering. Ook adviseren en (beperkt) subsidiëren van onderhoud of wijzigingen op de verdiepingen van winkelpanden in de binnenstad.
- We subsidiëren kwalitatief goede verbouwingen van (winkel)panden in de binnenstad.

Openbaar groen en recreatie

- Gildebor bleef de stad onderhouden volgens de vastgestelde beeldkwaliteitsnormen.
- Wij bleven ons inzetten voor een prettig woon- en leefklimaat in de stad. Dit door, waar mogelijk, te zorgen voor voldoende, gevarieerd en goed onderhouden openbaar groen. Daarbij houden wij rekening met de verschillende gebruiks- en natuurfuncties en met toekomstige klimaatontwikkelingen.
- In maart en in oktober vond het overleg plaats met onze externe groenpartners tijdens de Groene Tafel. Het doel is om elkaar te informeren over actualiteiten op het gebied van groen in Hengelo. Ook delen wij kennis en werken aan gezamenlijke groenprojecten en/of -activiteiten in Hengelo.
- De externe groenpartners hadden ook in 2022 een adviserende rol bij zwaardere ingrepen in de hoofdgroenstructuur. Zo hebben zij geadviseerd bij het Twentebad, Marskant en winkelcentrum Groot Driene.
- Samen met onze externe groenpartners stimuleerden wij bewoners om tuinen groener te maken en te houden. We zijn hiervoor aangesloten bij de landelijke campagne van de Stichting Steenbreek. Daarnaast hebben we actief campagne gevoerd in het kader van het Nederlands Kampioenschap Tegelwippen.
- Wij zorgden voor uitdagende, veilige en goed onderhouden speel- en ontmoetingsplekken, afgestemd op de bevolkingssamenstelling in de wijken en buurten. Ook in 2022 zijn meerdere speelplekken en schoolpleinen volgens dit principe (her)ingericht, in participatie met de school / bewoners.
- Wij zorgden voor voldoende voorzieningen voor vrije beoefening van sport en spel in de openbare ruimte (de zgn. 12+ speelplekken), zoals trapvelden, tafeltennistafels en basketbalvoorzieningen.
- Vrij spel is en bleef overal waar dat veilig kan in de openbare ruimte toegestaan (informeel spelen).

- De kinderboerderij gaf ook in 2022 bezoekers de mogelijkheid om te ontspannen, te recreëren en in contact te komen met dieren en planten.
- We subsidiëerden recreatieparken in regionaal verband
- Regionaal en landelijk vond afstemming en samenwerking plaats op het gebied van de aanpak van de eikenprocessierups.
- We bleven actief bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en andere bestuivende insecten, zoals onder andere afgesproken in het Bijenconvenant.
- We bleven streven naar meer biodiversiteit, o.a. door ecologisch beheer van bermen en graslanden en variatie in de soortkeuze van bomen en beplantingen.
- Wij bleven maatregelen nemen om water langer vast te houden in het gebied, o.a. door afkoppelen, aanleg van wadi's en bergingsvijvers, meer ruimte voor de beken en het stimuleren van de vergroening van tuinen en groene daken.

Wat heeft het gekost

5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	57	151	108	-43
Lasten	523	658	526	132
5.1 Sportbeleid en activering	-466	-507	-418	89
Baten	4.270	4.656	4.821	165
Lasten	8.500	9.006	8.937	69
5.2 Sportaccommodaties	-4.230	-4.350	-4.116	234
Baten	1.814	1.861	2.089	228
Lasten	7.129	7.982	8.835	-853
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-5.315	-6.121	-6.746	-625
Baten	-	-	-	-
Lasten	364	369	370	-1
5.4 Musea	-364	-369	-370	-1
Baten	-	-	-	-
Lasten	310	314	218	96
5.5 Cultureel erfgoed	-310	-314	-218	96
Baten	59	59	58	-1
Lasten	2.644	2.645	2.644	1
5.6 Media	-2.585	-2.586	-2.586	-
Baten	-	76	163	87
Lasten	6.827	6.890	6.729	161
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.827	-6.814	-6.566	248
Saldo 5 Sport, cultuur en recreatie	-20.097	-21.061	-21.020	41

Financiële toelichting

5.1 Sportbeleid en activering (€ 89.000 Voordeel)

Doordat we een deel van de specifieke uitkering (SPUK) inzetten voor het lokaal sportakkoord 2023 is er een nadeel op de baten en een voordeel op de lasten van € 43.000. Per saldo is dit budgettair neutraal. Daarnaast is er minder gebruikt gemaakt van subsidieregelingen waardoor we € 33.000 minder hebben uitgegeven, hiervoor verwijzen we naar paragraaf 6.8 (subsidies). Voor een bijdrage aan de Special Olympics was er € 45.000 begroot. Deze bijdrage hadden we echter in een eerder jaar al voldaan.

5.2 Sportaccommodaties (€ 234.000 voordeel)

Het voordeel op de baten is voornamelijk te verklaren door de bijdrage SPUK IJZ ronde 3. We hebben een bijdrage van € 201.000 (voordeel) ontvangen voor corona gerelateerde lasten eind 2021 en begin 2022. Daarnaast hebben wij een schadevergoeding ontvangen voor herstel van de lekkage van het Twentebad. Een deel van de herstel werkzaamheden is in 2022 uitgevoerd en een deel wordt in 2023 uitgevoerd. Door toerekening van schadevergoeding Twentebad aan het jaar waarin de herstelwerkzaamheden plaats vinden hebben we een nadeel van € 94.000 op de inkomsten. Per saldo is het voordeel op de inkomsten € 106.000.

Door de zachte winter van 2022, houden wij geld over op energielasten (voordeel van € 98.000). Het onderhoud van de sporthallen, belastingen en verzekeringen is goedkoper uitgevallen dan verwacht (voordeel van € 234.000). Wij hebben het onderhoud aan gemeentelijke accommodaties uitgevoerd zoals verwacht. Op het incidentele onderhoudsbudget houden wij € 122.000 over. Bij de Zomernota komen wij terug met een nieuwe inschatting van de begrote lasten.

Het Twentebad heeft, na twee corona jaren, een goed jaar gehad. Nadat alles weer mogelijk was in maart heeft het Twentebad meer inkomsten ontvangen dan een normaal jaar (2019). De hogere inkomsten zijn begroot bij de 2e Beleidsrapportage. Doordat de inzet van personeel niet was begroot levert dit een nadeel op van € 171.000 op het inhuurbudget. Bij de Zomernota komen wij terug met een inschatting van inkomsten en lasten. Voor de vervanging van sportinventaris gymhallen (onderwijs) en sporthallen (sport) hebben wij op dit taakveld een nadeel van € 105.000; er zit eenzelfde voordeel op programma 4 onderwijs, per saldo budgettair neutraal.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 625.000 nadeel, waarvan € 268.000 is gelinkt aan de Bestemmingsreserve Schouwburg en € 126.000 budgetoverheveling)

Het nadeel op dit taakveld bestaat uit een aantal voor- en nadelen:

- In 2019 heeft de Gemeente Hengelo een bijdrage gedaan in de huisvesting van Oyfo op het Hazemeijer complex. Het was de bedoeling om deze bijdrage als geheel te activeren en in onze balans op te nemen onder de immateriële vaste activa. Eind 2022 bleek dat dit voor een deel van € 1.260.000 op basis van de regelgeving in het BBV niet kan, omdat de ontvanger dit bedrag niet op de balans heeft staan (dit is ook niet verplicht). We hebben hier geen schriftelijke afspraken over gemaakt en wij moeten hierin op basis van het BBV de werkwijze van de ontvanger volgen. Daarom moeten we dit bedrag ineens afboeken.
- Voor de Schouwburg zouden we, conform onze begroting, een bedrag van € 268.000 toevoegen aan de voorziening onderhoud vastgoed voor het deel 'theatertechniek'. Omdat voor dit deel nog geen vastgesteld onderhoudsplan is, is dit op basis van de regelgeving in het BBV niet toegestaan. We voegen ditzelfde bedrag daarom voor hetzelfde doel toe aan de Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg, totdat het onderhoudsplan is vastgesteld. Dit zorgt voor een voordeel in programma 5 en een nadeel in programma 9.
- Er is een voordeel van € 126.000 vanuit de coronamiddelen voor cultuur, dit bedrag is meegenomen in de budgetoverheveling.
- In 2022 waren verschillende middelen beschikbaar voor de herhuisvesting van de fysieke kunstcollectie en de overgang naar het nieuwe digitale kunstregistratiesysteem. Door vertraging is het echter niet gelukt om deze middelen voor onderhoud van gebouwen en onderhoud van materieel in 2022 uit te geven waardoor een voordeel is ontstaan van € 91.000. Beiden projecten zullen, mede dankzij in 2022 gemaakte afspraken, in 2023 worden afgerond. Hiervoor volgt een voorstel in 2023.
- De voorziening "Wachtgeld Muziekschool" (nummer 522) kan vrijvallen wat zorgt voor een voordeel van € 170.000. De voorziening was gevormd voor (wachtgeld) verplichtingen vanuit de reorganisatie van de Muziekschool Hengelo. Nagenoeg alle verplichtingen zijn in 2022 afgehandeld. Er rest nog een potentieel te betalen bedrag in verband met de overgang van pensioenfonds ABP naar Pfw. ABP heeft eerder als indicatie aangegeven dat er geen exit-lasten zullen zijn, maar dat de definitieve berekening pas in 2023 kan worden opgemaakt. Dit is geen basis voor het in stand houden van een voorziening, daarom moet deze worden opgeheven. Eventuele exit-lasten zullen wij verantwoorden in de Beleidsrapportages.
- Er is een voordeel op baten en nadeel op lasten van € 233.000 vanuit subsidie voor controle van coronatoegangsbewijzen. Hiervoor hebben we geld ontvangen van het Rijk. Per saldo is dit budgetneutraal.

5.5 Cultureel erfgoed (€ 96.000 voordeel)

Wij hebben op dit taakveld minder uitgegeven aan werkzaamheden monumentenzorg. Er was sprake van beperkte ambtelijke capaciteit op gebied van cultureel erfgoed en monumentenzorg. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Eveneens zijn diverse projecten door de drukte op de aannemersmarkt uitgesteld. Dit heeft ertoe geleid dat er voor cultureel historisch erfgoed en de puienregeling minder subsidies zijn toegekend dan begroot.

5.6 Media (€ 1.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 248.000 voordeel, waarvan € 62.000 doorgeschoven wordt naar 2023 via budgetoverheveling)

In verband met de groeiende aandacht voor groen in Hengelo, zien we meer personele inzet. Dit heeft bijvoorbeeld ook geleid tot hogere inkomsten uit Snippergroen-uitgifte. We hebben verder lagere lasten van uitbestede werkzaamheden, want de budgetten voor Wijkbeheer Groen zijn onbenut gebleven. De reden hiervoor is dat Wijkbeheer de hogere lasten op het taakveld Netheid (zie taakveld 2.1 verkeer en vervoer) heeft willen compenseren door op dit taakveld minder uit te geven.

Door de veranderde planning van het ecologische maaien (zie ook de raadsinformatiebrief van 1 november 2022) hebben we nauwelijks gebruik gemaakt van het incidentele budget. Omdat deze kosten nog wel moeten worden gemaakt, wordt voorgesteld een bedrag van € 62.000 over te hevelen naar 2023.

Er is meer personele inzet geweest op investeringswerken, riolering en wegen waardoor het aandachtsgebied oppervlaktewater minder personele inzet laat zien en navenant er eveneens minder uitbestede werkzaamheden zijn. Ook bij het aandachtsgebied speelvoorzieningen is de personele inzet lager dan begroot. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

5.2.6 Sociaal domein

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Lutikholt, Bruggink en Freriksen

Aanspreekpunt ambtelijk

W. Groot

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

In 2022 raakte corona meer en meer op de achtergrond en het gewone leven nam weer zijn beloop. De algemene voorzieningen waren weer open, huisbezoeken werden weer afgelegd en (financiële) maatregelen vanuit het Rijk werden afgebouwd. Vanuit het project 'Never waste a good crisis' hebben wij gekeken wat wij kunnen leren van de coronacrisis. Hierop komen wij later in dit hoofdstuk terug.

Daar staat tegenover dat in februari 2022 de oorlog in Oekraïne begon met alle gevolgen van dien. De stroom vluchtelingen die op gang kwam en de energiecrisis zijn daarvan de belangrijkste.

Opvang vluchtelingen

Ook de gemeente Hengelo zette zich in voor de opvang van vluchtelingen. Direct na het uitbreken van de oorlog heeft de gemeente actie genomen om huisvesting te organiseren. Het oude Stads kantoor is heringericht en bood vanaf maart onderdak aan 250 tot 300 vluchtelingen. En in de Nijverheid zijn - in goede samenwerking met de woningcorporatie – tijdelijke woningen gereed gemaakt voor Oekraïners.

Wij vangen in het voormalige Stads kantoor eveneens vluchtelingen op binnen de zogenaamde crisisonderdak. Om de nood binnen de landelijke opvangcrisis te lenigen en de doorstroom vanuit AZC's te bevorderen. Ook hebben wij enkele huizen aan de Nijverheid beschikbaar gesteld aan statushouders. In totaal vangt de gemeente in 2022 in woningen en stads kantoor zo'n 500 vluchtelingen op. Wij voldoen hiermee aan de opdracht.

Naast de fysieke huisvesting zorgden wij voor de juiste registratie van vluchtelingen, de toekenning van leefgeld en de toegang tot noodzakelijke zorg en onderwijs. Ook de begeleiding van vluchtelingen in het wegwijs maken binnen de gemeente behoorde tot onze taak. Hiervoor ontvingen wij middelen vanuit het Rijk. Dit is niet de core business van de gemeente. Het heeft inspanning van de ambtelijke organisatie gevraagd om dit nieuwe en onbekende proces met elkaar in goede banen te leiden en te realiseren. En het heeft het nodige gevraagd van de Hengelose samenleving. Maar liefst 125 vrijwilligers zetten zich vorig jaar in – wekelijks, soms zelfs dagelijks - om er te zijn voor de nieuwe tijdelijke inwoners van Hengelo. Hartverwarmend en iets om trots op te zijn.

Energiecrisis

De gemeente Hengelo zag in 2022 dat door de stijgende energieprijzen inwoners in financiële problemen kwamen. Met van het Rijk ontvangen middelen hebben wij in 2022 minima tot 120% van de bijstandsnorm een eenmalige bijdrage van € 1.300 betaald (de landelijke energietoeslag). In aanvulling daarop hebben wij besloten om inwoners met een inkomen tussen 120% van de bijstandsnorm tot modaal te ondersteunen met een bijdrage van € 800 (de Hengelose energieregeling) en hebben wij ondersteuning aangeboden in het verduurzamen van hun woning.